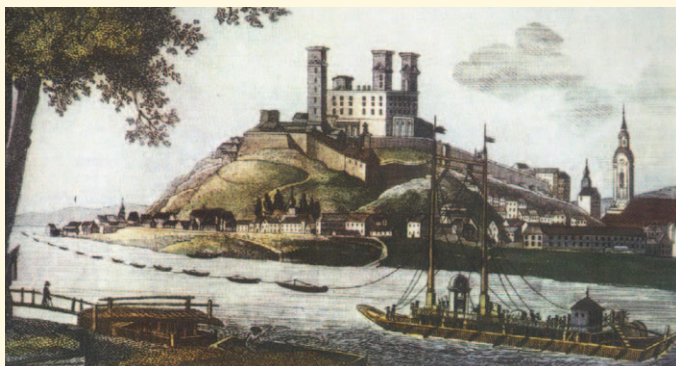
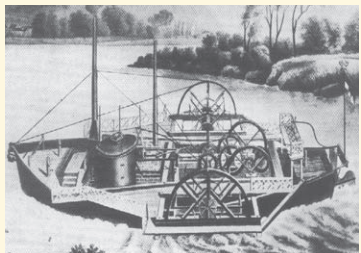

Na prvú historickú plavbu proti prúdu vyplával parník Carolina z Pešti 16. septembra 1818. Na palube mal aj trojčlennú štátnu komisiu, ktorá mala potvrdiť, že plavbu vykonal sám – len pomocou parného stroja a bez akejkolvek pomoci z brehu. Keďže loď nemala svetlá a plavila sa len počas dňa, do cieľa cesty v Komárne priplávala až 26. septembra. Čistý čas plavby bol podľa zachovaného protokolu 71 hodín, počas ktorých parník prekonal vzdialenosť 120 km. Cestovná rýchlosť Caroliny bola asi 0,6 km/h.

Dobová veduta dunajského nábregia v Bratislave v čase plavby prvej parolode

Antal Bernhard sa ešte raz vrátil do Bratislavy. V rokoch 1824 – 1826 sa pokúsil postaviť druhú, väčšiu parolod', ktorú chcel použiť na komerčné plavby. Jeho pokus nebol úspešný, ale základy dunajskej paroplavby už boli položené. V roku 1830 vznikla vo Viedni prvá dunajská paroplavebná spoločnosť, ktorá mala aj v Bratislave svoju agentúru a od tohto roku začala paroplavebnú prevádzku medzi Viedňou a Pešťou vrátane Bratislavy.

Parolod' Carolina 1818

Prístavisko Caroliny pri Korunovačnom pahorku na bratislavskom brehu Dunaja

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 10 eur

Materiál: Ag 900/1000

Cu 100/1000

Hmotnosť: 18 g

Priemer: 34 mm

Hrana: nápis do hĺbky:

– VIEDEŇ – BRATISLAVA – BUDAPEŠŤ

Náklad: limitovaný náklad v bežnom a proof vyhotovení

11 000 ks

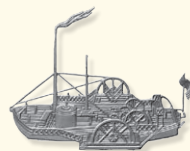
Autor návrhu: akad. soch. Zbyněk Fojtů

Rytec: Dalibor Schmidt

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince je zobrazená technická schéma parného stroja parolode Carolina, ktorá sa v roku 1818 ako prvý parník plavila po Dunaji v Bratislave. V ľavej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky. Nad ním je názov štátu SLOVENSKO. V spodnej časti mincového poľa je letopočet 2018. Značka Mincovne Kremnica MK a štylizované iniciály autora výtvarného návrhu mince akad. soch. Zbyňka Fojtů ZF sú v pravej hornej časti mincového poľa.

Na rube mince je z nadhľadu zobrazený parník Carolina s dobovou vedutou Bratislavy v pozadí. Označenie nominálnej hodnoty mince 10 EURO je v opise v spodnej časti mincového poľa. Nápis PRVÝ PARNÍK V BRATISLAVE je v opise v hornej časti mincového poľa. Rok uskutočnenia prvej plavby parníka po Dunaji v Bratislave 1818 je pri ľavom okraji mince.

Vydala: © Národná banka Slovenska, máj 2018

Foto: NBS – archív, GMB, Bratislavské rožky_história, Progress Promotion
<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Plavba prvého parníka na Dunaji v Bratislave 200. výročie

Strieborná zberateľská minca

Intenzívny hospodársky a politický život prvej polovice 19. storočia si vyžiadal zrýchlenie spojenia medzi mestami a štátmi. Bratislava mala spojenie s významnými mestami rakúskej monarchie a zahraničím po súši a tiež vodnou cestou – po rieke Dunaj z Viedne do Pešti. V tomto období sa v Bratislave zbieralo päť poštových liniek a práve vodná cesta v smere z Viedne do Pešti bola z nich najstaršia. Najviac však rieku využívali na prepravu rôzneho tovaru. Proti prúdu rieky lode ťahali po upravených brehoch pomocou konských záprahov až do 19. storočia, čo vtedy už začalo byť málo efektívne.

■ História paroplavby na Dunaji sa spája s menom vynálezcu a staviteľa Antala Bernharda/Antona Bernarda (1779 – 1830), ktorý využil záujem vládných miest rakúskej monarchie o paroplavebnú prepravu. Cisár František I. vydal 6. novembra 1817 tzv. dekrét o paroplavbe. Dekrét umožňoval získať výhradné právo na prepravu parolodou po riekach v monarchii v prípade, ak bol záujemca schopný predviesť loď s parným pohonom.

Bernhard splnil podmienky stanovené dekrétom. Parolod' jeho vlastnej konštrukcie niesla meno Carolina po cisárovnej Caroline Auguste Bavorskej. Prvá plavbu uskutočnila 21. marca 1817. Plavidlo malo dĺžku 15 metrov, šírku 3,5 m a výšku boku 2,3 m. Parný stroj mal výkon 24 konských síl. Prepravný limit 11 ton, ktorý vyžadoval cisársky dekrét, Bernhardova loď prevyšovala štvornásobne a proti prúdu dokázala vliecť 45 ton nákladu.

■ Parník bolo potrebné vyskúšať na dlhšiu vzdialenosť, za ktorú bola zvolená cesta z Viedne do Bratislavy. Skúšku parníka medzi mestami uskutočnili 2. septembra 1818. Parník Carolina sa do Bratislavy preplavil za tri hodiny. Zakotvil v prístavisku oproti Korunovačnému pahorku (dnes Námestie Ľudovíta Štúra). Na druhý deň ukázal na Dunaji Bratislavčanom svoje plavebné kvality. Podľa novín Pressburger Zeitung predviedol parník zvedavcom niekoľko obrátov po prúde rieky aj proti prúdu. Okolo poludnia odplával smerom na Komárno. Ďalším cieľom jeho cesty bola Pešť, keďže jednou z podmienok na zavedenie plavby na Dunaji bolo dokázať schopnosť parolode plávať proti prúdu.

▼ Historické fotografie z plavieb parníkov po Dunaji

